

Kuin Espanja, olen sidoksissa menneisyyteen

I

Kun kulkee tarpeeksi kauas itään, tulee länteen. Ja päinvastoin. Missä on se piste, jossa itä alkaa ja länsi loppuu?

II

Kieli on yhteinen sopimus. ”Oranssi tuoli”, sanon ja kaikki suomenkielen sopimuksen perineet tai oppineet tietävät mitä tarkoitan. Suurin piirtein.

Kommunikaatio pelaa.

Jotta kommunikaatio pelaisi täytyy tuntea kuvat ja käsitteet joita käytämme. Mutta kuinka edes kaksi ihmistä voi olla sanoistaan täysin samaa mieltä niitä tarkemmin tutkittuaan, kun havainnointi ja todellisuuskokemus ovat niin erilaiset?

III

Nyky musiikki, ääriesimerkki abstraktista ja kompleksista kielestä toimii – silloin kun toimii - täysin sanastosta ja syntaksista piittaamatta. Kuulijan kokemusta ei voi kääntää muille kielille, koska viestin sanoja ja kielioppia ei ole.

Kommunikaation essenssi ei ole sanoissa tai käsitteissä, vaan sitä on etsittävä metatasolta.

Mutta mikään kieli ei riitä oman metatasonsa selittämisessä tai ymmärtämisessä. Vaaditaan kvanttihypäys toiseen ajattelun moodiin ja ajattelun heijastumana myös täysin toisenlaiseen kieleen.

Ja tässä, niin kuin myös osan I kohdalla, länsimaisen ymmärtämisen keskeiseksi välineeksi kehittynyt kaksiulotteinen logiikka on leijonanhäkki.

Vallitsevan maailmankäsityksen mukaan mikään ei ole olemassa ennen kuin se on ns. tieteellisesti todettu: kaikella on oltava nimi ja mitta ja oma paikkansa suuressa maailmanjärjestyksessä. Mutta minä nostan uhmaajanniskani tanaan: kadonneesta kyvystä olla yhtä maailman kanssa, maailmankaaoksen kohinan pelosta nousee järjestämisen tarve; syntyy tarve hallita maailmaa ja nostaa itsensä sen yläpuolelle.

Syntyy maailmankuva ja ihminen maailmansa kuvana, jotka molemmat ovat eksyksissä jäykässä järjestyksessään.

Maailmanjärjestys on vain ihmismielen luontaisen rajoittuneisuuden projektio – selektiivistä havainnointia kaoottisessa informaation ahdoksessa.

Eksyneenä on pakko koko ajan kulkea vaikka oikeasta suunnasta ei olisi aavistustakaan, sillä ihminen uskoo voivansa löytää paikan missä ei ole eksyksissä – paikan missä kaksi merta kohtaavat. Taas essenssi on metatasolla, sivilisaation kollektiivisen tajunnan tasolla, jonka konkretisoitumina ovat arvomme.

Yksittäisen muurahaisen juoksussa ei näytä olevan mitään suuntaa eikä logiikkaa. Mutta polku syntyy; yhteisö toimii kuin sitä ohjaisi kollektiivinen äly.

Lauri Nykopp

www.LauriNykopp.com

Tämä kollektiivinen äly vie meitä eteenpäin; antaen yhden kulttuuriamme karakterisoivista perusarvoista: edistyksen – jota useimmat muut kulttuurit eivät tunnne, ainakaan positiivisena arvona.

Niin kauan kuin on eksyksissä, tarkoittaako eteenpäin kulkeminen, edistys, sitä että on vähemmän eksyksissä hetki hetkeltä?

IV

On tyhjämpäiväistä louskuttaa siitä onko taide nykyisin elossa vai kuollut. Onko multimedia tai performanssi kuva-, teatteri- vai äänitaidetta. Samoin siitä onko taide ”hyvää”. Kuin vanha vitsi sokeista kuvailemassa elefanttia.

Ensinnäkin: koko länsimaisen taiteen käsite räjähti pirstaleiksi lopullisesti 1960-luvulla. Joka ei käsitä vielääkään Duchampin, Cagen ja Fluxuksen opetuksia taiteen uusista vaatteista, lukkiutukoon tutkijankammioon, tai etsiköön paikkansa museosta.

Toiseksi: taiteiden välisten rajojen vetäminen on kuin viivan piirtäminen virtaavaan veteen.

Kolmanneksi: Intuitioni sanoo, että ero Cro-Magnon’ n ihmisten ja meidän välillämme on pieni. Ero heidän rituaaliensa tai luolamaalausten tai minkä vain, ja meidän balettiemme tai videotaiteemme tai minkä vain, välillä on kulttuurista sopeutumista. Valtaviksi kuvitellut erot, ja kehitys, uutuus ovat triviaaleja.

Pikemminkin merkkejä olen _naisen kadottamisesta.

Lauri Nykopp

www.LauriNykopp.com

.....

Emme voi tietää millaista musiikkia he tekivät. Mutta joitain tilataideteoksia on osittain säilynyt. Puhutaan Lascaux'n tai Altamiran upeista luolamaalauksista – roskaa!, eivät ne ole maalauksia. Koko luolakompleksi on yksi tilateos, performanssien foorumi. Niitä performansseja on tapanamme lokeroita rituaaleiksi, ja niitä tilateoksia sakraalituloiksi, moskeijoiksi, temppeleiksi, kirkoiksi.

Yhdentekevää.

Yhdentekevää. Itsestään selvää - kun vaivautuu asiaa ajattelemaan - on että näistä varhaisimmista performansseista, tai opereteista, tai pakanallisista menoista, näistä yhteisön elämän olennaisista osista eriytyivät ns. taiteet ja uskonnot niihin lokeroihin, mistä aikamme ihmiset osaavat niitä hakea, jos joskus sattuvat tarvitsemaan.

Mutta mistä tuli idea, mistä tarve – mistä lähti ihmisessä rituaali?

V

Elämme spesialistien aikakautta. Tietoa on aivan liikaa renessanssin nerolle tai kivikauden hyvälle selviytyjälle, joka hallitsee kaiken aikansa tiedon ja taiteen. Aikamme ihmisihanne on oman alansa huippu. Mutta yksiulotteiselta ihmiseltä kaikki menee huipun tavoittelemiseen ja elämä jää elämättä.

Lauri Nykopp

www.LauriNykopp.com

Sillä viisasten kivi ei ole vuoren huipulla – vaan siinä mitä tarvitsee hallita ja mitä tietää. Toisin sanoen, hyppy tuntemattomalta jyrkänteeltä: sukellus kaaokseen ja metatasolle.

Maailman hallitsemisen sijasta olla osa sitä; ja tiedon palvonnan sijasta luottamus intuitioon.

Näistä oivalluksista rakentuu uusi, ja hyvin vanha, ihmiskuva. Ja maailma ihmisensä kuvana. Viimeistään tilanteessa jossa on kysymys hengissä säilymisestä specialisti toivoisi kehittäneensä ja pystyvänsä käyttämään kaikkia ihmisen mahdollisuuksia. Kuinka selviää uppoavasta veneestä kielitieteillä, ja aviokriisistä tietokoneohjelmoinnilla?

VI

Minä en kirjoita kirjallisuutta, minä etsin kasvojani ja sormia, kirjoitti runoilijani Gunnar Björling.

Minä en tunne edes sisäistä pakkoa luoda taidetta, vaikka viilsinkin korvani ranskalaishuoran tähden. Taide on vain väline. Käyttökelpoisin väline minulle elää maailmankaaoksen kohinassa; ja tutkia, intuitiolla, ja yrittää ymmärtää ja auttaa ymmärtämään elossa olemisen kauhua.

* * *

Lauri Nykopp

www.LauriNykopp.com

VII

Taidetta ei ole määritelty kestävästi eikä sitä voi määritellä. Se on käsitteenä paradoksi – se voi olla tietty rajattu alue tai mitä vain – kuin jatkuva kysymys: mikä on taidetta?

Niin kuin zenismin koanit, se on kysymys: mikä on taidetta?

Niin kuin zenismin koanit, se on kysymys johon ei ole ”vastausta” ainoan oikean ratkaisun mielessä.

Vuosia sitten kun vielä kuvittelin määrittelemisen mahdolliseksi ja hyödylliseksi, julkaistiin Uuden Ajan Aura-lehdessä artikkelini ”seitsemän hajamietettä taiteesta”.

Nyt voin jo karsia ne neljään:

2. Taide on taiten tekemistä.
4. Elämä on jatkuvien valintaprosessien sarja (kyllä ei ehkä).
5. Taiten tekeminen on pyrkimys jatkaa oikeiden valintojen sarjaa kohti ääretöntä.
6. ”Oikea valinta” on subjektiivinen ja dynaaminen käsite.

Lauri Nykopp

www.LauriNykopp.com